

สัมผัสเสน่ห์แท้ ของเมืองเชียงใหม่ที่หอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่

เชียงใหม่ นอกจากจะเป็นเมืองที่ขึ้นชื่อเรื่องธรรมชาติอันงดงามจนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแล้ว ยังเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม ในอดีตนครแห่งนี้เคยเป็นศูนย์กลางในทุกๆด้านของอาณาจักรล้านนา ทั้งการปกครอง เศรษฐกิจ ศาสนา และวรรณกรรม แต่ที่ผ่านมายังขาดแหล่งที่เป็นศูนย์กลางการให้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้ลูกหลานชาวเชียงใหม่ นักท่องเที่ยว ตลอดจนคนผู้สนใจศึกษาข้อมูลอย่างถูกต้องและครบถ้วนในทุกด้าน

หอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่จึงเกิดขึ้น เพื่อให้คนในท้องถิ่นได้รับรู้ถึงคุณค่าของประวัติศาสตร์ รัฐบาลแห่งของตนเองและบ้านเมือง รู้จักวิถีชีวิต ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของตนเอง อันจะสร้างความภาคภูมิใจและจิตสำนึกในการรักษาวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามให้คงอยู่สืบไป นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตเมืองเก่า เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเรียนรู้และเข้าใจนครเชียงใหม่ตลอดจนผู้คนในท้องถิ่นอันเป็นหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ภายในหอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ได้จัดแบ่งพื้นที่อาคารด้านหน้าเป็นส่วนจัดแสดงนิทรรศการถาวร อาคารด้านหลังเป็นสถานที่จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม นิทรรศการหมุนเวียน ห้องจำหน่ายของที่ระลึก และห้องสารสนเทศ

หอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน 2 ชั้น รูปแบบผนังเป็นลักษณะอาคารคอร์ท ภายใต้นั้นความเรียบง่าย เพดานสูง หน้าต่างทรงสูง เพื่อความโปร่งสบายคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก นิยมก่อสร้างด้วยไม้และวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น หลังคาทรงปั้นหยา มุงด้วยกระเบื้องว่าว มีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบตะวันตก ประดับด้วยลวดลายหรือที่เรียกว่า "Colonial Style" ซึ่งเป็นรูปแบบสมัยนิยมในยุคที่ทำการก่อสร้าง ลักษณะทางสถาปัตยกรรมตะวันตก แบบ Colonial Style เกิดขึ้นในช่วงศตวรรษ ที่ 17 - 18 ซึ่งเป็นยุคการล่าอาณานิคมของชาติตะวันตก

ความสำคัญทางประวัติศาสตร์

อาคารศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่หลังเดิมนี้นี้ เป็นอาคารเก่าที่มีความงดงาม และมีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๗ เคยเป็นศาลาว่าการรัฐบาลมณฑลพายัพ และเป็นศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ ก่อนที่จะย้ายไปตั้งที่ศูนย์ราชการริมถนนโชตนา อาคารนี้ตั้งอยู่บริเวณที่เรียกว่า กลางเวียงในปัจจุบันหรือละแวกเมืองในอดีตซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เพราะเคยเป็นที่ตั้งเสาอินทขิลหรือเสาหลักเมือง ก่อนที่จะย้ายเสาอินทขิลไปไว้ที่วัดเจดีย์หลวง ไม่หมายเมือง บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ วัดสะดือเมือง วัดอินทขิล และส่วนหนึ่งเป็นที่ตั้งของและที่ทำการค้าสามหลวงซึ่งเป็นศูนย์กลาง การปกครองอาณาจักรล้านนา

บริเวณที่ตั้งศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่หลังเดิมนี้นี้เป็นมรดกตกทอดมาตั้งแต่สมัยพระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ (พ.ศ. ๒๓๙๙-๒๔๓๑) และเจ้าเทพอินทสูรพระบิดาซึ่งเสด็จสมรสกับเจ้าอินทนนท์ ต่อมาเจ้าอินทนนท์ได้เป็นเจ้าอินทวิชยานนท์ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่คนที่ ๗ ได้ย้ายมาอยู่ที่หอคำในบริเวณคุ้มกลางเวียง และใช้เป็นที่ศูนย์กลางการบริหารนครเชียงใหม่ในขณะนั้น ซึ่งเจ้าจอมมารดาธารารัศมี ก็ได้เกิดที่คุ้มนี้ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๖ เมื่อเจ้าอินทวิชยานนท์ถึงแก่พิราลัยจึงตกเป็นมรดกของเจ้าจอมมารดาธารารัศมี ต่อมาเมื่อทางกรุงเทพฯส่งข้าหลวงมาจัดการปฏิรูปการปกครอง ตามระบบเทศาภิบาล และหาที่ตั้งศาลาว่าการเจ้าจอมมารดาธารารัศมี

จังหวัดเชียงใหม่ ได้เริ่มใช้ศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณถนนโชตนา เป็นศูนย์ราชการจังหวัดตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๒๔ แต่ยังคงมีหน่วยงานบางหน่วย ใช้อาคารศาลากลางเดิมเป็นสถานที่ปฏิบัติงานอยู่ เช่น สำนักงานสรรพากรจังหวัด เป็นต้น ซึ่งต่อมาได้มีการย้ายทุกหน่วยงานออกหมดในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ และทิ้งร้างไว้ โดยไม่มีหน่วยงานใดเข้าไปใช้ประโยชน์ จนถึงปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๐

หอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ได้รับรางวัลอาคารอนุรักษ์ดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ประเภทที่ทำการ / อาคารสาธารณะ จากสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งนับเป็นก้าวแรกที่ทำให้เกิดความ

ภาคภูมิใจ และเป็นการสนับสนุนในเจตนารมณ์ของเทศบาลนครเชียงใหม่ที่จะทำการพัฒนาเมืองเชียงใหม่โดยยึดถือคุณค่าที่มีมาแต่อดีตเผยแพร่คุณค่าของเมืองเชียงใหม่ให้ประจักษ์ต่อสายตาของคนที่ทั่วไป เกิดการฟื้นฟูภูมิปัญญาของท้องถิ่น และฟื้นฟูความมีชีวิตของชุมชนเมือง ให้คนรุ่นใหม่ได้มีโอกาสเรียนรู้และเกิดความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ของเมือง อันจะนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาเมืองเชียงใหม่ ให้น่าอยู่และยั่งยืนสืบต่อไป

หัตถ์วิถีบรรณสารถาวร

1 เชียงใหม่วันชัย

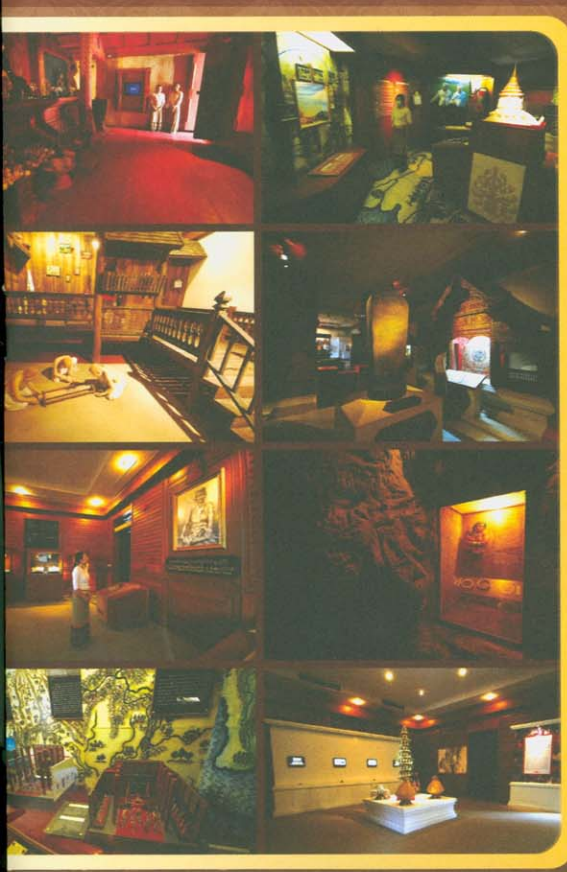
ห้องฉายวีดิทัศน์เรื่อง เชียงใหม่วันนี้ เพื่อเกริ่นนำภาพรวมของเมืองเชียงใหม่จากอดีตถึงปัจจุบัน

2 ถิ่นของเข็มนาฬิกาเมืองเชียงใหม่

ร่องรอยอารยธรรมยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่พบในดินแดนล้านนา แสดงถึงการตั้งถิ่นฐานของผู้คน และเครื่องมือเครื่องใช้ การจำลองหน้าตาที่ประจักษ์มา จ.ลำปาง ซึ่งปรากฏร่องรอยภาพเขียนรูปมีสีสีแดง และหุ่นจำลองเรื่องราวของนายเชลเตอร์ กอร์แมน นักโบราณคดีที่บุกเบิกแหล่งโบราณคดีด้าผีจังหวัดแม่ฮ่องสอน

3 อารยธรรมสอต่อลุ่มน้ำ

กล่าวถึงรัฐในหุบเขาลุ่มน้ำก๊กและลุ่มน้ำปิง ที่มีอิทธิพลต่อการ

ก่อตั้งเมือง ลำดับเหตุการณ์การรวบรวม ดินแดนในแถบ 2 ลุ่มน้ำ โดยพญามังราย แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ลักษณะทางกายภาพใช้สื่อด้วยแท่นจำลอง ภูมิประเทศ ส่วนเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของดินแดนนั้นๆ

4 สร้างบ้านแปงเมือง

ส่วนที่ 1 แสดงคติความเชื่อเรื่องความมีตัวตนของเมือง มองเมืองเปรียบเหมือนร่างกาย เป็นความเชื่อทางศาสนาเรื่องไตรภูมิที่มีอิทธิพลต่อการวางผังเมือง ส่วนที่ 2 ชัยภูมิเมืองเชียงใหม่ สื่อถึงแนวคิดและความเชื่อในเรื่องโชยมงคล 7 ประการ ของทำเลที่สร้างเมืองเชียงใหม่ใหม่เป็นองค์ประกอบที่เป็นมงคล และมีผลต่อความรุ่งเรืองของอาณาจักร

ส่วนที่ 3 สร้างเมืองเชียงใหม่ แสดงลักษณะเด่นของเมืองเชียงใหม่ เช่น ผังเมืองรูปทรงเรขาคณิต ซึ่งต่างจากเมืองโบราณแห่งอื่นๆ ในภูมิภาคใกล้เคียง การจัดวางผังเมืองสอดคล้องกับความเชื่อเรื่องทักทายเมือง การสร้างวัดชื่อบึงมงคลตามตำแหน่งทิศ

ส่วนที่ 4 พิธีกรรมและประเพณีอันเนื่องมาจากความเชื่อเรื่องความมีตัวตนของเมืองนำเสนอโดยหุ่นจำลอง พิธีราชาภิเษกของพญามังราย รูปพิธีสืบชะตาเมืองพร้อมคำบรรยาย สื่อวิถีทัศน์และสื่อซอฟต์แวร์

5 ความสัมพันธ์กับภูมิภาค

แสดงถึงวัฒนธรรมร่วมอิทธิพล และความคล้ายคลึงทางวัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่กับภูมิภาคใกล้เคียง เช่น ศาลาพุทธเถรทวาร สังคมเกษตร

"วัฒนธรรมข้าวเหนียว" เครื่องแต่งกายและการดำรงชีวิต ภาษาวรรณกรรม และความสัมพันธ์ทางการค้า ด้วยชัยภูมิเมืองชายฝั่งเสริมให้เป็นเมืองศูนย์กลาง สะดวกในการติดต่อทั้งทางบกทางน้ำ เป็นแหล่งการค้ามาแต่โบราณ

6 ถ้อยปลื้มแด่

แสดงสภาพป่าไม้ หุ่นจำลองการทำป่าไม้ อุโมงค์ขุนตาล พร้อมทิวรถจักรรถไฟ ซึ่งเป็นสื่อสำคัญที่นำความเปลี่ยนแปลงมาสู่เมืองเชียงใหม่ พร้อมด้วยห้องฉายวีดิทัศน์เรื่อง "การเปลี่ยนแปลงของเชียงใหม่ ในช่วง 100 ปี นับจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง" เสนอถึงรูปแบบการเมืองการปกครอง ตลอดจนสภาพสังคม นับจากกรมกับสยาม

7 ลือลือความของเชียงใหม่

แสดงถึงเอกลักษณ์อันน่าภูมิใจที่ชาวเชียงใหม่ได้รักษาไว้และสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

8 ประวัติอาคาร

แสดงถึงความเป็นมาและความสำคัญของพื้นที่ในบริเวณที่ตั้งอาคาร และเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้น

9 เจ้าหลวงเชียงใหม่

กล่าวถึงวัฒนธรรมการปกครองของระบบเจ้าเมืองเชียงใหม่ นับแต่พญามังรายจนถึงเจ้าครองนครองค์สุดท้าย เหตุการณ์สำคัญในช่วงของเจ้าหลวงวบางองค์ ภาพเจ้าหลวงเชียงใหม่ และเครื่องใช้ของเจ้าหลวงในอดีต

10 ชีวิตริมฝั่งแม่เจ้าปิง

จัดแสดงการตั้งถิ่นฐานของพ่อค้าเชื้อสายต่างๆ ริมฝั่งน้ำปิง นอกกำแพงเมือง การจำลองชุมชนและภาพตัดของสภาพภูมิประเทศ

11 ถนนเชียงใหม่

แสดงภาคจำลองที่หน้าวัดพระสิงห์ อันเป็นตลาดเก่าแก่และมีความสำคัญในอดีต เพื่อให้เห็นลักษณะการค้าขายปัจจัยต่างๆ ในการดำรงชีวิตและจัดแสดงวิถีชีวิตของคนในเขตกำแพงเมืองชั้นนอก

12 มุขรตาสวนกับสวนเมือง

จำลองวิหารในพุทธศาสนาอันเป็นวิถีชีวิตของชาวเชียงใหม่ พร้อมการฉายวีดิทัศน์

13 หีบอวยตีสัญญะลพระอภัย

จำลองพิชัยบายศรีทูลพระขวัญซึ่งเป็นประเพณีชาวล้านนา ที่ด้วยการรับเสด็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระบรมวงศานุวงศ์ ตลอดจนพระราชาคณะ

14 ลับตมเกษตรกรรม

แสดงวิถีของชุมชนในสังคมเกษตรกรรมรอบเมือง เครื่องมืออุปกรณ์ที่แสดงถึงสังคมเกษตรกรรมในจังหวัดเชียงใหม่

15 ตลาดน้อย

แสดงสภาพภูมิประเทศ วิถีชีวิตของชุมชนบนที่สูงตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ของชาวเขาเผ่าต่างๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายทางชาติพันธุ์ และการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนของชนเชื้อสายหลากหลายในสังคมเชียงใหม่

นิทรรศการชุมชนเชียงใหม่ และกิจกรรม

อาคารส่วนหลังจัดแบ่งเป็นห้องนิทรรศการหมุนเวียน และลานกิจกรรมกลางแจ้งสำหรับกิจกรรมทางวัฒนธรรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อสืบสานวัฒนธรรมอันงดงามของเชียงใหม่ให้ยั่งยืนสืบไป

เวลาเปิดทำการ เวลา 08.30 - 17.00 น. วันอังคาร - วันอาทิตย์

ไม่เว้นวันหยุดนักขัตฤกษ์ (ปิดทำการวันจันทร์)

โทรศัพท์ : 0-5321-7793 0-5321-9833

www.cmocity.com